

KERESZTÉNY MAGVETŐ

LXIX. ÉVF. 1937.

JANUÁR—FEBRUÁR

1. FÜZET.

Elnöki megnyitó

az Unitárius Irodalmi Társaság 1936 december 12-iki közgyűlésében.

Ujra egy év pergett le az idők végtelenjéből, újra egybe-
gyűltünk, hogy a letelt év tapasztalatait, eredményeit és kivánal-
mait Irodalmi Társaságunk nézőpontjából áttekintsük, megtárgyal-
juk s további cselekvésnek irányvonalát kijelöljük.

Csak egy általános visszatekintésből azt állapithatjuk meg,
hogy a letűnt év — Társaságunkra vonatkozólag — nem tartozik
a nyomtalanul eltűnt évek sorába. Örvedetesen tapasztaljuk a
Társaságunkkal összefüggő irodalmi tevékenységnek folytonos szé-
lesbítését. Magára a Társaságra vonatkozólag két kiváló jelentő-
ségű munka hívja fel figyelmünket. Ezek egyike „Ferencz József
unitárius püspök élete és kora“ írta Dr. Gál Kelemen, Társasá-
gunknak érdemes alelnöke; és másika: „Egy ardeali irodalmi tár-
saság története a sorsváltozás utáni időkben“ (1920 aug. 20—
1935 dec. 14), összeállítója és írója S. Nagy László, Társaságunk-
nak érdemes főtájkára.

Az előbbi egy fejezetben s utóbbi egészben Társaságunk ala-
kulását, célját, tevékenységét, irányelveit s a Társasághoz fűzött
várakozásainkat ismertetik. Az első önálló könyvben, a második
az év folyamán részletekben folyóiratunkban s legutóbb önálló
különlenyomatban jelent meg. Bizonyára ismertek mindnyájunk
előtt, mégis helyesnek találom egy pár vonatkozásban reájuk ki-
terjeszkedni.

Nemcsak történelmi hűséggel és írói alapossággal ismertetik
Irodalmi Társaságunknak 15 éves multját, kiemelkedő jelentőségű
tevékenységét, — és nemcsak indokoltan, tényekre rámutatva —
domborítják ki, hogy „az ardeali magyar sorsnak ujjáala-
kuló korszakában az új ardeali magyar élet első építő munká-
sai“ voltunk s hogy „tevékenységünk nemcsak egyházi misszió, ha-
nem fajmentő és fajfenntartó misszió is volt“, hanem rámutatnak

arra is, hogy tevékenységünk idők folytán hol és mely vonatkozásban erőtlenedett, céltudatos munkánk hol gyengült vagy gátoltatott s szerető és féltő gonddal rámutatnak arra is, hogy jövőben mi és hol lenne folytatandó, hogy hivatásunkat megközelíthessük. Kiemelik „vándorgyűléseink“-re, hogy azok példaadók kellene maradjanak a Társaságnak „saját maga számára is“; s népi kultúra szorosabb kapcsolata nemcsak folytatandó, hanem kiépitendő lenne; egyházközsegeink történelmének lelkészeink utjáni — bár adatszerű meg- és összeírása még pályatételek utján is szorgalmazandó, hogy azok felhasználásával egyháztörténelmünk valahára megirassék — s sajnálattal említik fel, hogy egyházi irodalomtörténetünk pedig egyáltalán nincs. Ha további részletezésre nem is terjeszkedem ki, ha nem is mutatnék még arra se, hogy az egyházunk multját, jelenét, történelmi kialakulását és hitelvi fejlődését ismertető angol nyelvű, már tervbe és munkába is vett ismeretetésének végrehajtását lehető késedelem nélkül végrehajtandónak mondják, akkor is egy egész munkaprogramm áll előttünk, s komoly elszántsággal kell foglalkoznunk ezeknek érdemleges megtárgyalásával, e munkakör szűkítésével vagy szélesbitésének kérdésével, a kiviteli lehetőségekkel, a sorrenddel stb., hogy hivatás-teljesítését munkálhassuk s megközelíthessük.

Tárgysorozatunk rendén mindenestre ismertelve lesz Társaságunk tagjainak az elmúlt év folyamán kifejtett egyéb irodalmi tevékenysége is, én tehát azokra nem terjeszkedem ki, de nem hallgathatom el örömemet és büszkeségemet a kifejtett tevékenység és sikerek felett.

Az kétségtelen, hogy nagyon sok terv és értékes elgondolás gyakorlati megvalósítása az anyagi lehetőségektől függ. Gonddal törekszünk Társaságunk anyagi erejét is növelni és szilárdítani, de még nagyon messze vagyunk attól, hogy a folyóiratunk pontos megjelenítésén tuli kiadványok kinyomtatásait vállalni merjük. Hangsúlyoznom kell, hogy külső segítség közeli konturjait még nem látom, s saját erőnkéből kell a segélyforrásokat kitermelnünk. E téren a saját tevékenységünk is fogatékos.

Mult évi megnyitóban felemlítettem, ugy a pártoló tagtársak toborzásának, mint az önmagunknál elhelyezendő egy-egy gyűjtő perselynek a gondolatát. Ha az előbbi a mások érzésétől és gondolatvilágától is függ, az utóbbi már csak a saját ténykedésünk. Ezzel magam ez év folyamán kísérleteztem. Vendégeim-

nek étkezés után pénzért — 10 leiért — adtam a fekete kávé. Az évi gyűjtés eredménye kikerekítve 500 lei. Ezt van szerencsém pénztárunkba beszolgáltatni. Mondhatom, egész komolysággal, hogy vendégeim nemcsak kész örömmel nyujtották e megadóztatást, hanem azzal Társaságunk hivatása és feladatai is napirendi megbeszélések kérdésévé váltak. Engedje meg a közgyűlés, hogy tagjainknak jóakaratu figyelmébe ajánljam e példát, hisz a tenger is esőcseppekkel növekedett és növekedik.

A már ismertetett és jeleseink által előnkbe állított munkaprogram végrehajtása az anyagi támogatást igényeli, más oldalról hiba lenne tagjainknak hatalmasan előtört irókészségét lankasztani, buzgóságát bénítani, méltóztassanak tehát megengedni, hogy céljaink szolgálatába egy alapítványt, néhány pályatételt és díjat bejelentsek.

„Vándorgyűléseink“-nek folytatását csakis a megjelenési, vasuti utazási költségek tulmagas összege bénította meg. Tagjaink nem bírták fizetni, Társaságunk nem viselhetette anyagiak hiányában. E vándorgyűlések azonban a mindenoldalu megállapítások szerint égetően szükségesek a népi kultúra színvonalának fenntartása sőt kiépítése végett. 10.000 leit óhajtok „vándorgyűlési alap“ címen, ezek tartása céljára letenni. Az alap nem elkölthető, ellenkezően gyümölcsözletendő. Az évi gyümölcsöztetés $\frac{1}{3}$ -öd része tőkésítendő, viszont a többi jövedelem a vándorgyűlésen résztvevő társasági tagok utiköltségeire használható fel.

Pályadíjakat óhajtok kitűzni és pedig 1000 leit történelmi egyházközségeink bármelyike történelmének megírására, 1000 leit unitárius vonatkozású és tárgyú történelmi elbeszélés írására, 4000 leit ugyanazon tárgyú és vonatkozású regény írására.

Kérem a t. közgyűlést, méltóztassék mindezeket elfogadni s a szokásos feltételek melletti kihirdetésével és kezelésével választmányunkat megbizni.

És most zárómondatul ismételem Jakab Elek nagyérdemű elődünknek a múlt század közepén tett megállapítását: „az abszolutizmus ellen csak az irodalom volt az a paizs, melyről lepattant a hatalom golyója, a nemzet lelke a könyvek és lapok bástyáiba vonult vissza s onnan védte szent örökünket“, mihez csak azt fűzhetem — sikeresen is.

Szeretettel köszöntöm Társaságunknak közgyűlésünkre összesereglett tagjait s a mai közgyűlésünket megnyitom. *Dr. Ferenczy Géza.*

Íma

az Egyházi Főtanács megnyitásakor 1936 december 18-án.

Hatalmas Isten! Édes jó Atyánk, ki teremtetted, adtad az emberi életet, ki munkára hivat és kötelességek elébe állítottál: egybegyülésünk, munkálkodásunk kezdetén érzésünk, gondolatunk, szavunk az ima mélységében és tisztaságában a tied legyen, mert úgy lesz áldott életünk és munkálkodásunk, ha minden kezdeten, minden folyamatban és minden végezetben szent nevedet dicsőítjük és szent neved lesz a mi erősségünk.

Azért hát imánk a hála imája az elvett javakért, a megtartó atyai kegyelemért és irgalmasságért; hitvilágunkban imánk az emlékezés imája a neveddel végzett jó cselekedetek alkotó erejéért; imánk a szeretet mélységében a reménység imája, hogy te egyetlen, egy igaz élő Istenünk nem hagysz el s ha vannak szenvedéseink és aggodalmaink, azokból kivezérelsz, hogy atyai egységedben szerves testvériségünk egybekapcsoló, megértő cselekedetekre és alkotásokra buzdítson.

Hogy így ne hadakozzunk a levegő égben, hanem szűrődjön át érzelmünk mélységébe, értelmünk világosságába, szabad akaratunk teljességébe, lelkiismeretünk áhítatos templomába, a mennyei sugallat, a mennyei izenet, a mennyei parancsolat, a te parancsolatod oh mindenható Isten: *egymást szeressétek, egymást megbecsüljétek, egymást megértsétek.*

A kívánatos jó munkának, az áldásos munkának ez a legfőbb biztositéka.

Imádkozó keblünk, Ildvezítőnk tanításából kell, hogy merítse a lelki erőt: *arról ismernek meg, hogy én követőim, én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek...* Szeretet volt unitárius egyházunknak életető hatalma, megtartó ereje. Egység volt hitlobogónk jelszava. Egység volt az unitárius szent vallás tagjainak ismertető jele. Az összetartás jegyében az egységet vettük át őseinktől szent örökségül. Jó Ur-Isten segíts minket, hogy e szent